

عنوان مقاله:

بررسی نماد سواستیکا یا گردونه ی مهرآریایی در تزیینات معماری اسلامی

محل انتشار:

اولین کنفرانس ملی معماری و شهرسازی اسلامی و ترسیم سیمای شهری پایدار با گذر از معماری ایرانی- اسلامی و هویت گمشده آن (سال: 1392)

تعداد صفحات اصل مقاله: 12

نویسندگان:

اعظم سادات موسوی - دانشجوی کارشناسی ارشد پژوهش هنر، دانشگاه سیستان و بلوچستان

فرشته پزشکی - دانشجوی کارشناسی ارشد پژوهش هنر، دانشگاه سیستان و بلوچستان

خلاصه مقاله:

معماری یکی از کهن ترین هنرها در فرهنگ بشریت می باشد که اگر چه در ابتدا برای برطرف شدن یکی از نیازهای اصلی انسان یعنی نیاز به سرپناه و امنیت کاربرد داشته است ، لیکن میل به نمایش زیبایی و شکوه در انسان سبب شد که از همان ابتدا هر مصنوع دست خود را مزین و زیبا سازد؛ پس به تزیین و آراستن محیط زندگی خویش پرداخت و معماری به مرور با نمادها، عقاید، افکار و ادیان بشری آمیخته گشت و بازتابی از آنها قرار گرفت. در هنر اسلامی نیز معماری و تزیینات بنا سخت تحت تاثیر دین و اندیشه اسلامی قرار دارد. نقش ها و آرایه های تزیینی متعدد، گل و بوته ها و فرم های هندسی تکثیر شده بر دیواره بناها هر یک از مفهومی نمادین و رمزی پنهانی حکایت می کنند که ریشه در گذشته داشته و نمی تواند با ظهور اسلام یک شبه بوجود آمده و حاوی هیچ تفکر پیشینه داری نباشد؛ چرا که هنر هرگز از «هیچ و پوچ» بر نمی خیزد و اصالت آن در «هم آمیزی» عوامل موجود در گذشته نهفته است. نقش چلیپا و چلیپای شکسته از نقوش هندسی می باشند که بصورت گسترده در تزیینات کاشیکاری، آجر کاری و خوشنویسی بناهای اسلامی مورد کاربرد قرار گرفته اند . چلیپای شکسته همان گردونه مهر آریایی یا سواستیکا می باشد که در فرهنگ و باور ایرانیان از کهن ترین زمان تا قبل از ظهور اسلام از نمادهای مقدس به شمار آمده و از جایگاهی خاص برخوردار بوده است . سواستیکا در بارز ترین مفهوم ، خورشید ، نور، تکامل ، تعالی و نیروی برتر معنا پیدا می کند . نقش و بازتاب آن را می توان به صورت گسترده در آثار باستانی کهن تا سلسله های پادشاهی قبل از اسلام مشاهده کرد. بعد از ظهور اسلام و بازتاب مفاهیم دینی در هنر و معماری اسلامی « نور» این بار به عنوان شاخص ترین نماد از عالم قدس و نور لم یزلی و نماد وحدت الهی از اهمیت وافری -چه از لحاظ فیزیکی و چه مفهومی- برخوردار می گردد؛ چرا که خداوند نور آسمان ها و زمین است. به فراخور این مساله هر شکل و فرمی که نماد و مفهومی از نور و روشنی باشد مورد توجه قرار داده می شود. در معماری و تزیینات وابسته به آن گردونه مهر این بار با مفهومی برپایه اسلام، گاه به فرم اصلی، گاه به صورت چلیپا و گاه با گرتنه برداری و ایجاد تغییرات ، در فرم ها و شکل های دیگری از جمله ستاره چند پر نمود پیدا می کند.

کلمات کلیدی:

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/422051>

